

הפסרת ויגש

יחזקאל ס"ז ל"ז

ויהי דבר יהוה אלי לאמר: ואתה בן-אדם קח לך עץ אחד וכתב עליו ליהודה ולבני ישראל כ' חבד חבדיו ולקח עץ אחד וכתוב עליו ליוסף עץ אפרים וכל בית ישראל כ' חבד חבדיו: וקרב אתם אחד אל-אחד לך לעץ אחד והיו לאחדים בידך: וכאשר יאמרו אליך בני עמך לאמר הלוא תגיד לנו מה-אלה לך: דבר אליהם כה-אמר אדני יהוה ^{ק' אלהם} הנה אני לקח את-עץ יוסף אשר ביד-אפרים ושבט ישראל כ' חבד חבדיו ונתתי אותם עליו את-עץ יהודה ועשיתם לעץ אחד והיו אחד בידך: והיו העצים אשר-תכתב עליהם בידך לעצניהם: ודבר אליהם כה-אמר אדני יהוה ^{ק' אלהם} הנה אני לקח את-בני ישראל מפני הגוים אשר הלכו-שם וקבצתי אתם מסביב והבאתי אותם אל-אדמתם: ועשיתי אתם לגוי אחד בארץ בהרי ישראל ומלך אחד יהיה לכלם למלך ולא כ' יהוה יהיו עוד לשני גוים ולא יחצו עוד לשתי ממלכות עוד: ולא ישמאו עוד בגלוליהם ובשקוציהם ובכל פשעיהם

הפסרת ויגש

163

והושעתי אתם מכל מושבתיהם אשר חטאו בהם וסחרתי אותם והיו לי לעם ואני אהיה להם לאלהים: ועבדי דוד מלך עליהם ורועה אחד יהיה לכלם ובמשפטי ילכו וחקתי ישמרו ועשו אותם: וישבו על-הארץ אשר נתתי לעלוב אשר ישבו בה אבותיכם וישבו עליה המה ובניהם ובני בניהם עד-עולם ודוד עבדי נשיא להם לעולם: וכרתי להם ברית שלום ברית עולם יהיה אותם ונתתים והרבית אותם ונתתי את מקדשי בתוכם לעולם: והיה משכני עליהם והייתי להם לאלהים והמה יהיו לי לעם: וידעו הגוים כי אני יהוה מקדש את ישראל בהיות מקדשי בתוכם לעולם:

5. רחל ולאה — ארעיות וקביעות

ענין הבנים, שהם "אבות מספר שניים" שלנו, מתחיל מן האמהות, ובחלוקה היסודית בין בני רחל ובני לאה. בית ישראל צריך להתגלות בשני צדדים: אלה גם יחד. "כרחל וכלאה אשר בנו שתיהם את בית ישראל"¹⁸. צד הפגישה הראשונה עם רחל¹⁹, וצד הפנימיות של לאה²⁰. המלכות הקביעה והקיימת שייכת ליהודה, למשית. בן-דוד²¹, ועם זה יש מקום למלכות ארעית משבט בנימין או יוסף — שני בניה של רחל, או המלכות הזמנית של החשמונאים שהיו כהנים. מלכות ארעית של משיח בן-יוסף היא הכנה למלכות הקבועה של משיח בן-דוד. חז"ל אומרים שיש בהתחלת פרשתנו כעין פגישה בין שני מלכים²², כל אחד עם ערכו המיוחד.

13. בראשית א כז. שם ט ו. אבות ג יד. 14. במדבר א נב. 15. "שכל אחד ואחד יתפתח כמילואו, ותהיה הסגולה המיוחדת של כל אחד מחוטבה בכל פרטיה, מה שהקירוב היה מטשטש ומקלקל הכל" אורות הקודש א, עמ' טו. ועיין שם ד, עמ' תצח. 16. כענין ערך השבטיות עיין אורות, ישראל ותחתיו, כז, עמ' מב. 17. ? 18. רות ד יא. 19. בראשית כט י. 20. "עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא" זוהר א וצא קנד א. "סוג הדין... וסוג הגלוי... כלאה וכרחל" אורות הקודש א, עמ' כט. 21. בראשית מט י. רמב"ם, הלכות מלכים א ח"ט. 22. "כי הנה המלכים נועדו" תהלים מח ה. "זה יהודה ויוסף" בראשית רבה צג ב.

8. 'התלקמות הגוף הלאומי'

אחרי זוג פרשיות על יעקב אבינו, "ויצא-ישלח", נפגשים בזוג פרשיות על בני יעקב: "וישב-מקץ". גם הם טבים שלנו, "אבות מספר ב'". ענינם הוא תחילת בנין האורגניזם של כלל-ישראל, הבנוי משנים-עשר כוחות אלו עלי-פי סדר מוצק מגובש וסיסטמטי. כשכל אחד מופיע בבנינו החד, או מתגלית "הברכה אשר בך משה איש האלהים את בני ישראל"¹⁵, הברכה הגדולה לבנין המשוכלל והנאדר של בית ישראל. כולם משלימים זה את זה, אבל לא על-ידי טשטוש וערבוביה, אלא אדרבה, על-ידי הבלטה חריפה של "אני ולא אתה".

וערבוּבִיָּה, אלא אדרבָּה, עַל־יְדֵי הַבְּלִטָּה הַיְּחִידָה שֶׁל אֶתְנֵסְטֵס, פִּרְשָׁתָנוּ עֹסֶקֶת כַּמְצָב הַעֲזוּפִי שֶׁל הַגּוֹף־הַלְאוּמִי, בְּרֹאשִׁית הַתְּרַקְמוֹת הַגּוֹף הַצְּבוּרִי. יֵשׁ לַהֲתַרְגֵּל לֹא לַתְּפֹסֶס אֶת הַדְּבָרִים בְּאוֹפֶן שִׁטָּתִי, אֲלֵא בְּאוֹפֶן גְּדֻלּוֹתִי, אִמִּיתִי וְאַלּוּדִי: לֹאט לֹאט הוֹלֵךְ, מֵתְרַקֵּם וּמֵתַגְבֵּשׁ הַגּוֹף הָאוּרֻגִי שֶׁל הָאוֹמָה הַזֹּאת עַל יְסוֹד שְׁנֵים־עָשָׂר יְסוֹדוֹתֶיהָ. וּבִסְדֵּר הַהֲתְרַקְמוֹת הַזֹּאת, חַיִּיב לִהְיוֹת כָּל אֶחָד בְּעֵינָיו: "אַתָּה וְלֹא אֲנִי", "אֲנִי וְלֹא אַתָּה", לֹא כַּמּוֹבֵן שֶׁל שְׁלִילָה אֲלֵא כַּמּוֹבֵן שֶׁל

10. תבלטה חריפה

10. הבלטה חריפה
באופן שטחי אכותינו נראים או כרשעים ורוצחים ("לא נכנו נפש") או כלדווחיים ופראיים, העסוקים בקנאה ובשנאה. אלא שבאור האלוהי האמיתי, יש לראות שבני יעקב הם האבות של עם ישראל, הם אנחנו. עם ישראל הולך ומתגבש מתוך חלקים אלה. אנו נמצאים בדרך, והדרך המיוחדת של כל אחד חייב להתבלט בצורה היותר חריפה, היותר עמוקה והיותר החלטית. אנו עוסקים בענקים קדושים ועליונים, שבטי ישראל, שבטי ישורון, בנשמות אלוהיות ההולכות ומהוות את בנין בית ישראל. יש לראות את הדברים בשלמותם ובתמימותם. "תורת ד' תמימה" (ככל שמריהונגים בכל התורה, יותר מתקברים אל האמת, — לא כגויים ולא כאלה מתוכנו הנמשכים אחרי "מדע המקרא").

ול האמת, — לא כגויים ולא כאלה מלומדי הארץ.
והנה חז"ל אמרו: שהספד זה יהיה על ישיבת בני יוסף שנחרג, וצריך להבין בכלל
למה אנו צריכים לשני משיחים, משיח בן יוסף ומשיח בן דוד, והרי התכלית המכוון
הוא שנשיא אחד יהיה לכולם, ודוד עבדי נשיא להם לעולם. אמנם כשם שיצר
הש"ת באדם הגוף והנשמה, ולעומתם הכוחות הנוטים להתחזק קיום הגוף על מכונו
לשכלול ולפתחו, וכן הכחות המחזיקים כח הנשמה הרוחנית ומעצנים ומשכללים
אותה, ותכלית השלמות הוא שיהיה הגוף חזק ואמין ומפותח כראוי, והנשמה בריאה
וחזקה ומשוכללת, מושכת אחריה בכחה האדיר את כל כוחות הגוף האמיצים והחזקים,
לתכלית השכל הטוב והטהור, חפץ העליון ב"ה בעולמו, כן הכין בישראל ביחוד
שני אלה הכחות, הכח המקביל לערך הגוף האנושי, השוקק לטובת האומה במעמדה
ושכלולה החומרי, שהוא הבסיס הנכון לכל התכניות הגדולות והקדושות שישראל
מצמינים בהן, להיות עם קדוש לדי אלוקי ישראל, וההבדל שביניהם, שלהצד
גויים, והצד השני עצם הכח לשכלול הרוחניות בעצמה. וההבדל שביניהם, שלהצד
הראשון יש דוגמא בין כל עמי הארץ לישראל, כמו שאנו שוים להם בגופניות כאשר
האדם שזה בכח החיים שבו לאחד הבע"ה, והצד השני הוא הענין המיוחד לישראל
עצמם, שע"ז נאמר י"י בדר יתחננו, וכגויים לא יתחשב, מצד תורת ד' והקדושה
העליונה המיוחדת לישראל עם קדוש.

העליונה המיוחדת לישראל עם קדוש.
והנה מתחילה הוכנו ב' הכחות הכלליות בשני השבטים שהוכנו למלך בישראל,
אשר הם יהודה, שהוא כלל יוסף ויהודה. וכמו בתחילה מעשי אבות סימן לבנים יוסף
היה המשביר, ששלח אותו אלקים לפליטה גדולה להחיות עם רב, והחיה את יעקב

ובניו בחיי החומר לחם לפי הטף בעת שג"כ כל הארץ באר למצרים לשבור, והיה נבלע בין האומות⁹, וידע שבעים לשון¹⁰, שהוא מורה על הצדדים שיש יחש שיווי בין ישראל לעמים כולם, ומ"מ ידע כח קדושתו, ודוקא ע"י זה היתרון אין עשו גופל כ"א ביד בניה של רחל¹¹, כענין מיניה וברי אבא ניזיל ביה גרגא¹², ויהודה מיוחד לכה ישראל המיוחד, יודתה יהודה לקדשו¹³, ועל אהל יוסף נאמר "אהל שישן באדם"¹⁴, והנה תכלית בחירת מלכות ב"ד היה שיהיו ב' הכחות נכללים כאחד, ולא די שלא יהיו סותרים זה את זה כ"א עוד עוזרים זל"י, ואמרו ז"ל במדרש¹⁵ שנאמר בדוד אדמוני, כמו שנאמר בעשו, אלא שנוסף בו יפה עינים, ומדעת סנהדרין הורג קיבוץ הגבורה החומרית וכל התלוי בה, לתקוף עם וממלכה גדולה ואדירה